

מרס 2017

לכורמים שלום,

הנדון: סיכונים בלקיחת חומר ריבוי לייצור שתילים מחלקות מסחריות, על פי צו שעה

ענף הגפן סובל בשנים האחרונות מבעיות שונות בהספקת חומר ריבוי לייצור שתילי גפן. מחד, התהוו כשלים בייצור השתילים. בעקבות זאת הוקם מיזם העוסק בבדיקת הסיבות לכך; מחקר זה נמצא בשנתו השנייה, וכבר מסתמן כיוון לאיתור הבעיה. מאידך, מגוון חומר הריבוי העומד לרשות הענף הינו מוגבל, ומדי שנה אף מצטמצם עוד יותר בעקבות פסילת זנים בחלקות האם לחומר הריבוי.

יתר על כן, יבוא חומר ריבוי לייצור שתילים לא הותר גם בשנה הנוכחית, ובענף הגפן נדרשו המגדלים להסתדר עם חומר הריבוי הקיים בחלקות האם המאושרות. יש לציין כי מרבית חומר הריבוי הנדרש קיים בחלקות האם. לאחר פנייתם של גורמים בענף היין לשירותים להגנת הצומח, אושר בצו שעה שימוש בחלקות מסחריות כמקור לחומר ריבוי, וזאת לאחר בדיקה מעבדתית מחמירה של 20% מהגפנים בחלקה.

לפיכך, ראינו לנכון להציג בפניכם את הסיכונים שיש בשימוש בחומר ריבוי זה. הנושא המרכזי העומד על הפרק בנוגע לחומר הריבוי, הוא ניקיונו מווירוס LR3 הגורם למחלת קיפול העלים. חלקות האם המורשות כיום נבדקות ויזואלית מדי שנה בסתיו, ובמעבדה נבדק מדגם של 10% מהגפנים. יש לציין כי מזה שנים אחדות לא נמצא בחלקות אלה הווירוס LR3, והדבר מעיד על רמת ביטחון גבוהה מבחינת ניקיון מווירוס זה. לעומתן, בחלקות המסחריות שנלקח מהן חומר ריבוי בצו שעה: א) לא נערך בעבר סקר ויזואלי. ב) החלקות נמצאות בטווחים שונים מכרמים עם נגיעות. ג) השנה הן נבדקות מעבדתית בפעם הראשונה (באחוז גבוה). סה"כ רמת הביטחון שבדיקה כזו תבטיח לחלוטין את ניקיון חומר הריבוי הנלקח מהן, היא נמוכה.

מניסיוננו, בחלקות מסחריות שניטעו בשנים האחרונות והתחילו למרעית עין ללא כל סימפטומים של וירוס, התגלו במהלך השנים גפנים אחדות שהעידו על סימני הווירוס. בבדיקה של 20% מהגפנים לא ניתן לאתר גפנים בודדות נגועות בחלקה. יתר על כן, בחלקות שניטעו מהחומר המיובא נמצאה נגיעות בוורוסים נוספים, שלא נבדקו לקראת אישור החלקות כעת. יש לציין כי גפן אחת נגועה תספק חומר ריבוי ליצור של כ-200 גפנים נגועות בכרם החדש!

נקודת התחלה של כרם חדש, בנגיעות אף של גפנים אחדות בלבד, עלולה להביא לנגיעות מלאה של החלקה תוך פחות מ-10 שנים; וזאת, מניסיוננו בשנת 2009, שבה סומנו ונבדקו חלקות מסחריות לחומר ריבוי.

מוטב שלא לחזור על טעויות העבר, ולכן אנו ממליצים על הימנעות מנטיעת שתילים מחומר ריבוי זה. ולהמתין עד השנה הבאה, כיוון שמרבית הזנים שנפסלו חודשו ויספקו חומר ריבוי כבר בשנה הקרבה.

בברכה,

ענף הרכבי	אייל רבן	תרצה זהבי	ראומה למבז
מנהל תחום מטעים	ממ"ר גפן	רפרנטית הגנה"צ בגפן	ממ"ר שתלנות וריבוי

שירות ההדרכה והמקצוע, משרד החקלאות